

URBANIZACE PŘÍMOŘÍ

V rámci stáže Socrates Erasmus jsem ukončila v letním semestru 2000 své bakalářské studium Fakulty architektury VUT v Brně na Institutu Geoarchitektury ve Francii diplomovou prací na téma „Jaká urbanizace pro přímořské pobřeží a jakou reurbanizaci jejich osídlení“.

Celá problematika byla řešena formou týmové práce. Poznatky z tohoto projektu formou diskusního příspěvku předkládám odborně architektonické veřejnosti jako pohled na řešení této problematiky ve Francii. Lokalita svou specifikou přímořské oblasti se jistě vymyká konkrétnímu srovnání s územím České republiky, ale v řadě přístupů může otevřít otázky v dnešní době aktuální.

Kolik je dnes vesnic a oblastí, které by potřebovaly pomoc?

Proč zastavovat zelené louky, když je tu tolik nedořešených území?

A nemají turistická letoviska na pobřeží Bretaně něco společného s umírajícími a přitom tak malebnými vesnicemi v téhle republice?

Právě proto se chci věnovat této problematice.

Cílem není řešení, ale analýza, jaká situace byla, je a může i nemusí být.

Urbanizace přímoří je citlivou otázkou po dobu posledních třiceti let. Ve skutečnosti v tomto období vzniklo silné myšlenkové hnutí, kladoucí si za cíl zvládnutí urbanizace přímořského pruhu a zlepšování životního prostředí v jeho zónách.

Cílem byly tři základní rysy:

- Omezit neblahé vlivy hospodářského vývoje.
- Usměrnit závažné trendy populace usazovat se v přímořské oblasti anarchistickým způsobem (jenž začal dosahovat nevladatelných rozměrů).
- Obnovit hodnotu přírodního prostředí.

Na základě uvedených atributů lze definovat otázky, které byly základem pro řešení projektu, na kterém se podílel tým čtyřech studentů Institutu Geoarchitektury v Brestu: G. Douet, G. Labbe, R. Pianezza, I. Vaverková.

Základní vstupní otázky byly tyto:

- Proč chránit?
- Je urbanizace pobřeží nezbytně pohromou?
- Jaké mohou být možnosti urbanizace přímořské obce v současné době-přibližně patnáct let po aplikaci zákona o přímoří ve Francii?

– Přesněji řečeno-je možné pokračování tj. řízený vývoj obce v přímoří navzdory existenci zákona?

– Je zákon „ochranou“ nebo nepřekročitelnou překážkou nutného vývoje celého teritoria?

Činnosti generující urbanizaci pobřeží:

Základní činnosti významně ovlivňující urbanizaci pobřeží lze shrnout do tří základních faktorů:

- rybolov a přeprava zboží,
- zemědělství,
- turistika.

Urbanizace svázaná s využitím půdy přímoří *rybolovem* nebo *zemědělstvím* je mizivá, protože užitkové a obytné stavby jsou obvykle dále od moře. O to více urbanizace přímoří je ovlivňovaná expanzí *turistiky*.

Pro pochopení současné přímořské oblasti je nepostradatelná **historická dimenze využití volného času**.

Začátky lázeňské turistiky byly určeny zejména privilegované společenské skupině. Tato forma „hygienizmu“ začala ve Velké Británii v polovině 18. století a postupně se masově rozšířila do ostatních částí světa. Ve skutečnosti zvyšování životní úrovně je často spojeno s vývojem placeného volna.

Turistika využila také dopravních prostředků a zejména jejich rychlého rozvoje. Příchod železnice byl událostí velkého významu, která přeměnila malé lokality v kvetoucí lázeňská letoviska. Od konce první světové války došlo k oslabení, což nesehrálo nijak závažnou roli. Po druhé světové válce dochází k oživení, zejména s rozšířením silniční sítě a zvýšením životní úrovně. Střední třídy od té doby čím dál tím více přijíždějí do přímořských oblastí.

Existují různé modely lázeňských letovisek, ale většina prošla později v epoše slavných třicátých let explozí turistiky v masovém měřítku, což nutně vyžádalo znásobení a zhuštění urbanizovaných zón.

Takto – počínaje padesátými léty – urbanismus přímořských oblastí nabývá pozvolna na velké důležitosti. Jde o spontánní, neuspořádaný vývoj, který přichází na pořad dne.

K turistické expanzi dochází lineárním způsobem invaze. Ve skutečnosti, jakmile se nějaké přírodně cenné místo zaplní turisty, to, co toto místo udělalo přitažlivé, skončí únavou klientely. Klientela, ze své podstaty svobodná, bude migrovat na jiná

místa a jim vtiskne reprodukci schématu stejným způsobem vývoje.

Tak vlastně vzniká vize všech účastníků, kteří se významně, jak primárně tak i sekundárně, spolupodílejí na urbanizaci pobřeží tj. turistů, investorů, politiků a ekologických aktivistů.

Vize turisty

Občané měst chtějí znovu objevovat přírodu, avšak nijak je neruší skutečnost, že se sami podílejí na její destrukci tím, že si pronajímají, nebo kupují apartmány na mořském pobřeží.

Přímorožské krajiny přitahují domnělou původností svého prostředí, v němž příroda zaujímá hlavní místo. Je nutno konstatovat, že většina míst, kde se shromažďují turisté v létě, je právě ta, která se proti svému původnímu stavu úplně přeměnila a to v důsledku samotného vývoje turismu. Tato příroda tak dychtivě očekávaná a příroda, která žila během prázdnin, se zdají dvě věci zcela stojící proti sobě.

Ve skutečnosti letní host nebude hledat během léta už přírodu, nýbrž vstoupí do města situovaného na mořském pobřeží. **Argument opětového hledání přírody není ničím jiným, než záminkou.**

Vize investorů, politiků a ekonomických sektorů

Vize zřizovatelů, tj. investorů, je zcela jiná. Zřizovatel všeobecně veden finančními aspekty, se bude snažit reagovat na poptávku vytvářející nabídku, což vše má uvést v život nové trhy. Tato rétorika na ekonomické bázi, plně vysvětluje zneužívání, jímž určité přímořské krajiny Francie prošly.

Nicméně odpovědnost nepadá pouze na investory. Ve skutečnosti investoři reagují pouze na vzniklou poptávku. Avšak je potřeba poznamenat, že neposkytli důkaz pražádného občanského uvědomění a že se nestarali o uchování životního prostředí, nebo o začlenění do rámce krajiny. (Lze-li takové vůbec objektivně definovat) **Trh turismu si ve skutečnosti neklade jiné, než krátkodobé cíle.**

Vize ekologů

Ekologická vize si postupně uvědomuje potřebu ochrany přírody.

Od doby, kdy začala exponenciální urbanizace přímoří, to byli pouze vědci, kteří se stavěli proti tomuto fenoménu. Okrajově v těchto prvních letech popularizova-

ského života v osadách. Nepřidržíme se tedy ani tohoto scénáře.

Třetí možnost, která přichází v úvahu je ta, kterou budeme respektovat. Spočívá v zajištění vývoje osad ovládaných obcí. Tato alternativa přináší výhodu respektování původních charakteristik obce tak, abychom mohli předvídat zdůvodněný vývoj a vývoj přizpůsobený omezením moderního života.

kontextu zákon o přímoří je dobrý zákon, protože chrání pobřežní prostory před totální urbanizací.

Nicméně jeho aplikace vyvolává kritiku. Určití starostové v něm vidí téměř realizaci poručnickování nad svými obcemi. Případně zlepšení zákona o přímoří by mělo vzít v úvahu lepší rovnováhu mezi volenými zástupci a danými institucemi pověřenými ověřováním aplikací zákona.

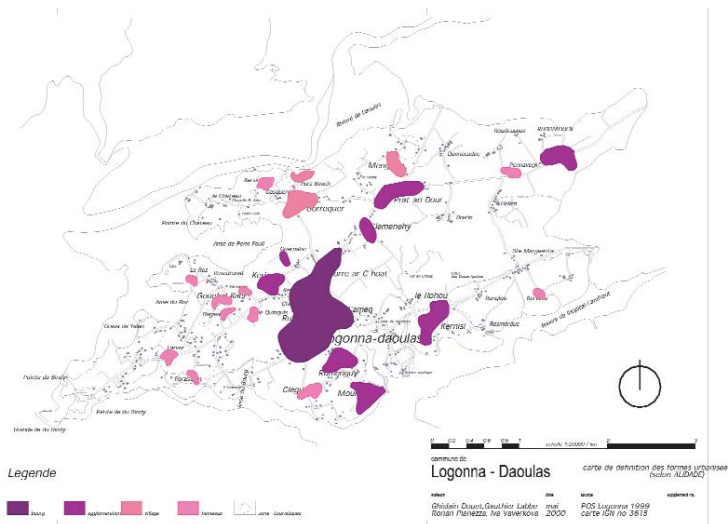
ny, by měli přijmout všichni. Pokud jde o urbanizaci, ta by se měla odvíjet z projektu obce, vázaného na její specifitnost.

Zdá se nám, že přenesení správy teritoria Bretaně stejně jako dohoda na úrovni kraje, aglomerace nebo sdružení obcí, by dokonce poskytla jasnější logiku osídlování přímoří. Náš projekt pro Logonnu opravuje tyto myšlenky velkých linií. Vychází evidentně z uvědomění si specifiky obce. Tento poloostrov v hloubi brestského přímoří je a zůstane závislým – pokud jde o jeho obchody a jeho použití – na největším světě.

- Uvážíme-li, že specifika se budou rovněž integrovat do výzkumu identity připomínající socio-ekonomické struktury minulosti při naprostém respektování způsobu současného i budoucího života.
- Uvážíme-li, že důležitost městyse už není v současnosti zdůvodnitelná jinak než administrativně (starosty) a náboženstvím.
- Uvážíme-li touhu po přírodě a klidu těch, kdož se v ní usazují.

Jsme tedy pro urbanizaci obce rozšiřováním vesnic a osad. To je předmět našeho projektu, který vidíme v příkladu obce Logonna Daoulas.

Ivana Vaverková

Závěr

Přimoří je předmětem enormních zájmů. Všichni by tam chtěli žít. V tomto

Naše krédo spočívá na absolutní nutnosti ochrany přímoří na vědeckých základech o životním prostředí. To, co se týká kraji-